

$$\sum_{i=1}^m \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l C_{ik_1}^r * X_{ik_1}^r + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l C_{k_2j_1}^r * X_{k_2j_1}^r + \sum_{i=1}^m \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l C_{ij_1}^r * X_{ij_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l C_{j_2k_1}^r * X_{j_2k_1}^r + \\ + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l C_{k_2k_1}^r * X_{k_2k_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l C_{j_2j_1}^r * X_{j_2j_1}^r + B^- - B^+ = G. \quad (1)$$

2. Цільове обмеження розміру частини деревних відходів, що залучається як окрема номенклатурна група продукції в систему виробничих зв'язків:

$$\sum_{i=1}^m \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l R_{ik_1}^r * X_{ik_1}^r + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l R_{k_2j_1}^r * X_{k_2j_1}^r + \sum_{i=1}^m \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l R_{ij_1}^r * X_{ij_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l R_{j_2k_1}^r * X_{j_2k_1}^r + \\ + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l R_{k_2k_1}^r * X_{k_2k_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l R_{j_2j_1}^r * X_{j_2j_1}^r + V^- - V^+ = F. \quad (2)$$

3. Цільове обмеження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря:

$$\sum_{i=1}^m \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l N_{ik_1}^r * X_{ik_1}^r + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l N_{k_2j_1}^r * X_{k_2j_1}^r + \sum_{i=1}^m \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l N_{ij_1}^r * X_{ij_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l N_{j_2k_1}^r * X_{j_2k_1}^r + \\ + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l N_{k_2k_1}^r * X_{k_2k_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l N_{j_2j_1}^r * X_{j_2j_1}^r + L^- - L^+ = E. \quad (3)$$

4. Цільове обмеження скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти:

$$\sum_{i=1}^m \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l K_{ik_1}^r * X_{ik_1}^r + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l K_{k_2j_1}^r * X_{k_2j_1}^r + \sum_{i=1}^m \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l K_{ij_1}^r * X_{ij_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l K_{j_2k_1}^r * X_{j_2k_1}^r + \\ + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} \sum_{r=1}^l K_{k_2k_1}^r * X_{k_2k_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} \sum_{r=1}^l K_{j_2j_1}^r * X_{j_2j_1}^r + M^- - M^+ = D. \quad (4)$$

5. Обмеження обсягів виробництва і перевезення продукції г-го виду в межах системи:

$$\sum_{i=1}^m \sum_{k_1=1}^{p_1} X_{ik_1}^r + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} X_{k_2j_1}^r + \sum_{i=1}^m \sum_{j_1=1}^{n_1} X_{ij_1}^r + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} X_{j_2k_1}^r + \sum_{k_2=1}^{p_2} \sum_{k_1=1}^{p_1} X_{k_2k_1}^r + \\ + \sum_{j_2=1}^{n_2} \sum_{j_1=1}^{n_1} X_{j_2j_1}^r = T_u^r, \quad (5)$$

$$u = i, k_2, j_2 (i = \overline{1, m}; k_2 = \overline{1, p_2}; j_2 = \overline{1, n_2}),$$

де T_u^r – загальний обсяг продукції (включаючи відходи) г-го виду, який виробляється всіма підприємствами-постачальниками (A_i, Q_k, B_j) і повністю споживається всіма підприємствами-споживачами (Q_k, B_j).

Індекс u вводиться з метою відображення поділу асортименту продукції кожної з груп підприємств (A_i, Q_k, B_j) на відповідні види і присвоєння їм відповідного порядкового номера, $r = \overline{1, l}$.

Цільова функція:

$$\min Z = B^+ + V^- + L^+ + M^+. \quad (6)$$

Оскільки цільові змінні мають різні одиниці виміру та різну питому вагу, необхідно мінімізувати зважені суми відхилень від цілей:

$$\min Z = W_b^+ B^+ + W_v^- V^- + W_l^+ L^+ + W_m^+ M^+, \quad (7)$$

де $W_b^+ \dots W_m^+$ – вагові коефіцієнти.

Оскільки процес визначення вагових коефіцієнтів є досить складним і трудомістким, то з метою спрощення розрахунків доцільно замінити вагові коефіцієнти на відносні відхилення від цілей. При цьому, припустимо, що всі цілі є рівнозначними по своїй вагомості – прирівняємо всі ваги до одиниці⁷:

$$\min Z = \frac{1}{G} B^+ + \frac{1}{F} V^- + \frac{1}{E} L^+ + \frac{1}{D} M^+. \quad (8)$$

Таким чином, оптимізація структури виробничих зв'язків представлена як багатокритеріальна (багаточільова) задача, яка математично описується і розв'язується методами цільового програмування, що забезпечує врахування усіх критеріїв (цілей) одночасно.

Література

1. J. Buongiorno, J. K. Gilles. Forest Management and Economics. Elsevier. Amsterdam, 1987. – 286 p.
2. C. Romero, T. Rehman. Multiple Criteria Analysis for Agricultural Decision. Elsevier. Amsterdam, 1989. – 258 p.
3. Шгойер Р. Многокритериальная оптимизация. Теория, вычисления и приложения: Пер. с англ. – М.: Радио и связь, 1992. – 504 с.

УДК 65.011.7+334.716

Доц. Н.В. Коломісць, канд. екон. наук;
доц. Л.В. Рібун, канд. екон. наук – УкрДЛТУ

ДО ПИТАННЯ ПРО БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ

Аналізуються передумови банкрутства підприємств та чинники, які їх спричиняють. Значна увага приділяється санації, як найбільш ефективному способу фінансового оздоровлення. Звертається увага на соціальні наслідки банкрутства, необхідність вдосконалення нормативної бази по цій проблематиці.

Ключові слова: банкрутство, санація, фінансове оздоровлення.

⁷ Якщо деякі цілі мають в даній системі більшу вагу, що можна визначити, наприклад, методами експертних оцінок, то їх вагові коефіцієнти можна прирівняти до будь-якого більшого числа.

About bankruptcy of enterprises

Preconditions of factors of basketry of enterprises are analyzed much attention is paid to canonic as the most effected medium of financial . Much prominence is given to social consequences caused by bankruptcy.

Key words: bankruptcy, sanction, financial .

Одне з провідних місць в сучасній господарській практиці займає пошук шляхів оздоровлення підприємств-банкрутів. Тривалий час, майже всю першу половину 90-х рр., більша частина керівників українських підприємств не вірили, що банкрутство може стати реальністю. Таке ставлення пояснюється тим, що десятки років в нашій країні заперечувалась сама можливість банкрутства підприємств в умовах соціалістичної системи господарства. Структурна криза 90-х рр., перехід до нової системи господарювання зробили – це реальністю.

Під банкрутством розуміють нездатність юридичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності, пов'язану з недостатністю активів у ліквідній формі, задовольнити вимоги своїх кредиторів у встановлений для цього строк. Зовнішня ознака банкрутства підприємства – припинення його поточних платежів, якщо воно не забезпечує виконання вимог кредиторів протягом місяця з дня настання його строків. Добровільна ліквідація підприємства під контролем суду здійснюється на підставі офіційного оголошення про його неспроможність і заяви боржника, поданої до арбітражного суду, а примусова – на підставі рішення арбітражного суду.

Як правило, в економіці, що нормально функціонує, більшість банкрутств виникає через помилки в поточному управлінні підприємством, і тоді вся відповідальність повинна лягати на його керівника. В ряді випадків неспроможність підприємства пояснюється причинами загальноекономічного характеру і господарською ситуацією, що склалася на ньому.

Передумови банкрутства це взаємодія цілого ряду чинників. Одні з них є зовнішніми по відношенню до підприємства (економічні, політичні, демографічні, посилення міжнародної конкуренції, НТП, банкрутство боржників), і у нього практично немає можливості впливати на них, або цей вплив дуже слабкий. Інші чинники мають внутрішній характер (зростання дебіторської заборгованості, дефіцит власних оборотних коштів, неефективність фінансових вкладень, відсутність договірної дисципліни тощо) і, як правило, безпосередньо залежать від організації роботи на самому підприємстві.

Банкрутство підприємства є наслідком одночасного впливу на нього всіх цих чинників. Втім, у розвинутих країнах з ринковою економікою, зі стійкими політичною та економічною системами банкрутства, звичайно, на третину зумовлені зовнішніми чинниками і на 2/3 – внутрішніми.

Для України нестача ліквідності більшої частини виробничих підприємств пояснюється структурно-технічними диспропорціями, залишеними нам у спадок колишньою плановою системою, а також діями сучасних державних

органів управління і ніяк не пов'язана з реальною ефективністю й соціально-економічною значущістю відповідних виробництв.

Для реалізації державної політики щодо запобігання неспроможності (банкрутства) підприємств і негативним соціальним наслідкам, пов'язаним з реорганізацією та ліквідацією неплатоспроможних підприємств у разі визнання їх неспроможними, велике значення має пошук практичних шляхів до їх фінансового оздоровлення.

Один з них – санація, передбачена Законом України "Про банкрутство". Відповідна процедура передбачає, що після порушення справи про банкрутство усі зацікавлені сторони (інвестори) повинні подати до суду заяви про те, що вони готові прийняти на себе усі борги підприємства-банкрута. І якщо в усіх питаннях з кредиторами буде досягнута згода, то санатор стає власником або співвласником цього підприємства і сплачує усі борги. Як правило, такий власник розпоряджається підприємством дуже ефективно.

Однак, в Україні процедура санації проводиться дуже рідко, оскільки бажання стати власником висловлюється, перш за все, по відношенню до державних підприємств. У разі санації необхідно дістати згоду Фонду держмайна України, яку він дає не дуже охоче. Якщо ж такий санатор не знаходиться, то арбітражний суд змушений оголосити боржника банкрутом і здійснювати ліквідаційну процедуру – реалізацію майнових активів і розподіл виручки між кредиторами.

Головна мета процедури банкрутства полягає в переданні майнових активів за допомогою процедур інституту неспроможності від невмілих господарів до ефективних власників і стратегічних інвесторів.

Не варто забувати і таку проблему. Від банкрутства підприємств, ще більшою мірою, ніж власники, терплять працівники цих підприємств. Для більшості з них робота на підприємстві була основним, а часто і єдиним, джерелом доходу. Тому, на період до повної і успішної реалізації запланованих шляхів фінансового оздоровлення неспроможних підприємств їх працівники потребують серйозного соціального захисту. Тому необхідно визначити цілі та способи фінансування вирішення соціально-побутових проблем, а також розробити механізми захисту фінансових інтересів акціонерів. Комплекс цих питань повинен стати програмою соціального захисту як для акціонерів неспроможного підприємства, так і для його трудового колективу. Масові звільнення працівників через банкрутство підприємств в умовах триваючого спаду виробництва можуть викликати непередбачувані соціально-економічні наслідки. Тому так важливо виробити, обґрунтувати та законодавчо закріпити практичні пропозиції щодо фінансового забезпечення соціального захисту працівників і акціонерів неспроможних підприємств.

Важливо і те, що серед підприємств, чії справи про банкрутство розглядаються судами, значною є частина таких, які тимчасово потрапили у кризове становище. Вартість їх активів не перевищує дебіторської заборгованості. За умови проведення санації ці підприємства могли б розраховуватися з боргами і успішно функціонувати надалі. Однак, внаслідок недосконалого законодавства, відсутності достатнього теоретико-методологічного забезпе-

чення процесу санації, дефіциту кваліфікованого фінансового менеджменту, неохочення виробничими структурами державної фінансової підтримки, а також інших суб'єктивних і об'єктивних причин велика кількість потенційно життєдіяльних підприємств стають потенційними банкрутами.

Все це вимагає подальших теоретичних досліджень проблеми банкрутства підприємств та вдосконалення законодавчої бази, яка б давала можливість судовим органам враховувати індивідуальні особливості кожного підприємства-банкрута.

УДК: 22:33

Отець Й. Воротняк⁸, ЧСВВ; Отець В. Зінко¹, ЧСВВ; Отець М. Коваль⁹, ЧНІ; свящ. Д.Г. Терешкевич¹⁰, СНДМ; доц. В.Т. Андрушко¹¹, канд. істор. наук – м. Львів

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ У СВЯТОМУ ПИСЬМІ

Аналізуються економічні засади в світлі Святого Письма.

Ключові слова: Господь Бог, Біблія, християнство, Церква, людина, Заповіді Божі, справедливість, гріх, економіка.

F. Vorotnyak¹ J., OSBM; F. Zinko¹ V., OSBM; F. Koval² M., RSF; s. D.H. Tereshkevych³, SAdMI; PhD V.T. Andrushko⁴ (History) – Lviv

Economic footings in the Bible

The article deals with a theological basis of some economic problems in accordance with the perspective determined by the Bible.

Key words: Father God, The Bible, Christianity, church, human, God's Commandment, justice, sin, economy.

Спробуємо спочатку відповісти на запитання: "Що таке економіка?", а опісля розглянемо економічні аспекти в Біблії. Це заходи, спрямовані на влаштування належного побуту людей у туземному житті. Економіка як наука вивчає закони і процеси особистого, сімейного, народного, державного і церковного господарства. Можемо виокремити такі економічні системи: феодална, капіталістична, соціалістична, вільний ринок (ліберальна) і керована (регульована) економіка.

Священне Писання містить чимало законів, які християни зобов'язані виконувати і керуватися ними упродовж усього життя – особистого, родинного, громадського, державного і церковного зокрема.

Основні критерії економічних стрижнів у Біблії такі: усе, що стосується дочасного майна, промисловості, торгівлі, матеріального стану (зокрема, одягу, харчування, побуту, праці) має забезпечувати існування та життя кожної людини, родини, громади, держави і Церкви.

⁸ Святооуфрївський монастир (Svyatooufrieviskyi Monastery), e-mail: misioner@mail.lviv.ua, osbm@link.lviv.ua

⁹ монастир отців Редemptористів св. Климента (Monastery of St. Clement), e-mail: petrob@cssr.lviv.ua

¹⁰ асистент, Львівський державний університет ім. Д. Галицького (Lviv State Medical University named after D. Galitskyj)

¹¹ Львівська державна академія ветеринарної медицини ім. С. З. Гжицького (Lviv Academy of Veterinary Medicine named after S. Z. Gzhytskyj), e-mail: vetakademy@hotmail.com.

1. Початки біблійної економіки

Перша книга Святого Писання названа Буттям. У ній читаємо: "Сотворімо людину на наш образ і на нашу подобу і нехай вона панує над рибою морською, над птаством небесним, над скотиною, над усіма дикими звірами й над усіма плазунами, що повзають на землі" (Бут 1, 26). Тут вже вбачаємо економічні напрями для людського роду.

Далі у книзі Буття читаємо: "Будьте плідні й множтеся і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі..." (Бут 1, 28). "Узяв Господь Бог чоловіка й осадив його в Едемському саду порати його і доглядати його" (Бут 2, 15). Отож, управляти усім сотвореним Господь доручив людині. Це є основою її праці.

У тій же біблійній книзі знаходимо вказівку щодо недільного відпочинку: "благословив Господь сьомий день і освятив його..." (Бут 2, 3).

Отож, зі Святого Письма випливає те, що праця не є ніяким тягарем, але дорученням людині, даним її Творцем – Господом Богом. Один з Отців Церкви говорив про те, що людина працювала б, будучи безгрішною.

У книзі Буття описано те, як сини прародичів – Каїн і Авель – жертвували плоди своєї праці (пор.: Бут 4, 3-4). Це першооснова економіки і Богопочитання.

2. Першопочатки економічного укладу суспільства

У книзі Буття довідуємося про двох нащадків Каїна – рідних братів Явала та Ювала. Ми повинні символічно розуміти те, що перший є родоначальником скотарів, а другий – музикантів (пор.: Бут 4, 20-21). Праведного Ноя можна назвати зачинателем суднобудівельної справи (пор.: Бут 5, 29).

3. Прикра закономірність

У першій книзі Біблії помічаємо таку закономірність: де панує багатство, там зароджується безбожництво і неморальність. У містах Содом і Гоморра не знайшлося ні однієї праведної родини (крім Лота). Міста були спалені вогнем і сіркою, а їх жителі повтікали (пор.: Бут 19). Содом і Гоморра були покарані не за те, що були багаті, але через те, що заможні люди у тих містах знущалися над бідними.

4. Зародки планової економіки

У 30-ій главі Книги Буття і на початку Книги Виходу у деяких місцях можна добачити початки планової економіки. Зокрема, коли йде мова про сина Якова – Йосифа, який ще відомий під іменем Йосиф Єгипетський. Він зекономив збіжжя на такі сім голодних років і Таким чином, врятував народ від голодної смерті.

5. Економічний аспект у Декалозі

У другій частині Декалогу, де йде мова про любов до ближнього, виділяються своєю важливістю п'ята і сьома Заповіді Божі: не вбий і не кради. У п'ятій наголошується на правдивому оцінюванні людського життя як дару Божого, а у сьомій вказується на знецінюванні життя заради економічної ви-